

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej **R.**, so sídlom v K., IČO: X., zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. D., so sídlom v K., proti povinnému **G.**, naposledy bytom D., zomrelému X., o vymoženie **18,55 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 8 Er 1069/2012, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 15. januára 2014 sp. zn. 11 CoE 134/2013, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 15. januára 2014 sp. zn. 11 CoE 134/2013, **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Spišská Nová Ves uznesením z 23. júla 2013 č.k. 8 Er 1069/2012-40 po vydaní poverenia na vykonanie exekúcie, exekúciu voči povinnému vyhlásil za neprípustnú a zastavil ju. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že po vydaní poverenia na vykonanie exekúcie na základe rozhodcovského rozsudku 3 C 386/2010 z 21. septembra 2010 zistil, že existujú dôvody pre zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. g/ zák. č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“). Danú vec preskúmal podľa § 41 ods. 1, 2 Exekučného poriadku, § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka, čl. 2, 3, 6, Smernice Rady ES č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a dospel k záveru, že rozhodcovská doložka obsiahnutá v zmluve, na základe ktorej bol vydaný rozhodcovský rozsudok, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, nakoľko znemožňuje spotrebiteľovi zvoliť si spôsob riešenia prípadného sporu a ponecháva ho na vôli dodávateľa. Takáto rozhodcovská doložka nenapĺňa záujem na ochrane spotrebiteľa, doložku si spotrebiteľ osobitne nevyjednal a nemal na výber vzhľadom na jej splnutie s ostatnými

zmluvnými podmienkami, mohol zmluvu len odmietnuť alebo ju prijať so všetkými podmienkami. Takto formulovaná rozhodcovská doložka podľa názoru súdu predstavuje neprijateľnú podmienku, a teda neplatnú aj s poukazom na judikatúru Súdneho dvora EÚ (C – 240/98 až C – 244/98, C – 40/08). O trovách exekúcie súd rozhodol podľa § 203 ods. 1 EP a oprávnenej uložil zaplatiť náhradu trov súdnemu exekútorovi, pretože zavinila zastavenie exekúcie tým, že predložila exekučný titul vydaný na základe dohody, ktorú súd považuje za neplatnú.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie oprávnenej uznesením z 15. januára 2014 sp. zn. 11 CoE 134/2013 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p., keď sa stotožnil s posúdením rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky, nakoľko praktickým dôsledkom takto formulovanej rozhodcovskej doložky je skutočnosť, že spotrebiteľovi, teda povinnému, je fakticky odopretá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom. Pre povinného to znamená povinnosť podrobiť sa rozhodcovskému konaniu pred súkromnou osobou, ktorú si oprávnený už predformuloval v zmluve a na výbere ktorej spotrebiteľ nemal žiadnu účasť. Pritom tak dôležitá klauzula, akou je dojednanie osoby na rozhodovanie sporu, je skrytá v množstve drobných klauzúl z dôvodu, aby sa nekomplikoval proces založenia sporového procesu podľa predstáv oprávneného. Napriek formálnemu zneniu rozhodcovskej doložky teda reálne dochádza k narušeniu rovnováhy medzi zmluvnými stranami, a to v neprospech spotrebiteľa – povinného, ktorý sa podpisom zmluvy, obsahom ktorej je takáto doložka, vopred vzdáva práva na účinnú procesnú obranu (a to či už z nevedomosti alebo nemožnosti vplývať na obsah zmluvy), čo je v podmienkach právneho štátu neprijateľným javom. Spôsob, akým bola rozhodcovská doložka koncipovaná, napĺňa podmienku uvedenú v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka v tom význame, že rozhodcovské konanie bolo dojednané ako výlučný prostriedok riešenia sporov zo zmluvy, čo je neprijateľné. Neplatná rozhodcovská doložka nemôže založiť právomoc rozhodcovského súdu na konanie a takto (bez právomoci) vydaný rozhodcovský rozsudok v rozhodcovskom konaní, ktoré sa uskutočnilo bez riadneho zmocnenia zo strany zmluvných strán (na základe neplatnej rozhodcovskej doložky), pre jeho nesúlad so zákonom nemôže byť spôsobilým exekučným titulom na vykonanie exekúcie a ním uložené plnenie nemožno považovať za právom dovolené. O trovách odvolacieho konania nerozhodol.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie oprávnená, ktorá navrhla napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj uznesenie súdu prvého stupňa, zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. a § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa názoru oprávnenej Exekučný poriadok, ani iný právny predpis vnútroštátneho práva, či práva EÚ, neumožňuje exekučnému súdu skúmať prijateľnosť či neprijateľnosť rozhodcovskej doložky. Takáto právomoc exekučných súdov nevyplýva ani zo smernice 93/13/EHS ani z judikatúry Európskeho súdneho dvora. Uviedla, že ustanovenie § 45 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. umožňuje exekučnému súdu vecne preskúmať správnosť výroku rozhodnutia iba pre rozpor plnenia priznaného výrokom rozhodcovského rozsudku so zákonom, dobrými mravmi alebo z hľadiska, či plnenie nie je objektívne nemožné. V takýchto prípadoch prichádza do úvahy zastavenie exekučného konania. Mala za to, že skúmanie (ne)platnosti rozhodcovskej zmluvy, resp. doložky v exekučnom konaní, nemá žiadnu oporu v relevantných právnych predpisoch. Okrem toho namietala, že súdy jej odňali možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Podľa názoru oprávnenej tým, že súd prvého stupňa zastavil exekučné konanie, pričom odvolací súd toto uznesenie potvrdil, bez toho, aby pre vydanie takýchto uznesení boli splnené podmienky, došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, lebo takýmito rozhodnutiami sa jej v exekučnom konaní odoprelo právo na výkon vykonateľného rozhodnutia. Ide tak o vadu konania spočívajúcu v odňatí možnosti oprávnenej konať pred súdom. Taktiež namietala, že i keď sa v exekučnom konaní vo všeobecnosti nevykonáva dokazovanie, súdy predsa len vykonali dokazovanie listinnými dôkazmi, avšak bez toho, aby nariadili pojednávanie. Nenariadením pojednávania jej tak odňali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom a tiež k tomu, prečo rozhodcovskú doložku obsiahnutú v osobitných zmluvných dojednaniach k poisťnej zmluve považuje jednoznačne za individuálne dojednanú a teda platnú zmluvnú podmienku. Za dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. označila arbitrárnosť rozhodnutia (nepreskúmateľnosť). Podľa názoru oprávnenej súdy dospeli k nesprávnemu záveru o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky a nesprávne právne posúdili ustanovenia Exekučného poriadku a dospeli k nesprávnemu právnomu záveru, podľa ktorého sú oprávnené nevydať poverenie na vykonanie exekúcie resp. zastaviť exekúciu z dôvodu neprijateľnosti rozhodcovskej doložky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení

pred 1. januárom 2015)], po zistení, že dovolanie podala včas oprávnená zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovolaním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodit'.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., odvolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných

v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998).

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou uvedenou v § 237 písm. b/ O.s.p.

Spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, inak ten, komu ju zákon priznáva (§ 19 ods. 1 O.s.p.). Spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou alebo vyhlásením osoby za mŕtvu (§ 7 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Podľa ustanovenia § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie ukladá súdu povinnosť v každom štádiu konania prihliadať na to, či sú splnené zákonom stanovené podmienky (procesné podmienky konania), aby súdne konanie mohlo prebehnúť a súd mohol vydať rozhodnutie. Medzi základné procesné podmienky (okrem iných), ktoré má súd povinnosť si všímať aj bez návrhu po celý čas konania, je splnenie podmienok civilno-procesnej subjektivity účastníka, t.j. spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania. Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon účastníkovi konania priznáva, resp. ukladá (§ 19 O.s.p.). Jej predpokladom je hmotnoprávna subjektivita vo význame mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. Hmotnoprávna spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká u fyzických osôb narodením (prípadne počatím, ak sa dieťa narodí živé) a zaniká smrťou fyzickej osoby, prípadne jej vyhlásením za mŕtvu (§ 7 Občianskeho zákonníka).

Z obsahu spisu vyplýva, že povinný X. zomrel, t.j. po rozhodnutí súdu prvého stupňa, ale skôr, ako rozhodol odvolací súd o odvolaní oprávnenej uznesením z 15. januára 2014, sp. zn. 11 CoE 134/2013. Z uvedeného vyplýva, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu už povinný nemal spôsobilosť byť účastníkom konania. Ak odvolací súd napriek tejto skutočnosti rozhodol o odvolaní oprávnenej, zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p. (ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania). Jeho rozhodnutie je z tohto dôvodu zmätočné a nesprávne.

Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 15. januára 2014, sp. zn. 11 CoE 134/2013, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. augusta 2015

JUDr. Edita B a k o š o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová